

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Kontor: Formueretskontoret
Sagsnr.: 2006-7220/1-0003
Dok.: JSM40537

GRUNDNOTAT

vedrørende Kommissionens grønbog om gennemgang af forbrugerlovgivningen (KOM (2006) 744 final)

Resumé

Kommissionen har fremlagt en grønbog om gennemgang af forbrugerlovgivningen. Grønbogen indeholder en række spørgsmål (i alt 30) i relation til overvejelser, der skal gøre det muligt for Kommissionen – på baggrund af de kommentarer, som modtages vedrørende grønbogen – at fremkomme med en udtalelse om, hvorvidt der er behov for lovgivningsinitiativer på området. Grønbogen rejser ikke i sig selv spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet, og den vil ikke i sig selv have lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om andre medlemsstaters holdninger til grønbogen. Fra dansk vil man udtale sig om de spørgsmål, som grønbogen giver anledning til, når den høring, der er igangsat nationalt, er afsluttet.

1. Baggrund

Europa-Parlamentet har i de senere år vedtaget flere beslutninger om eventuel harmonisering af aftaleretten mv. i EU-landene, og ved beslutning af 16. marts 2000 om Europa-Kommissionens arbejdsprogram anmodede Parlamentet Kommissionen om at undersøge, om en mere vidtgående harmonisering på det civilretlige område er blevet nødvendig som følge af det indre markeds funktion.

Det Europæiske Råd besluttede i 1999, at man for så vidt angik den materielle civilret ønskede en samlet undersøgelse af behovet for indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivninger for at fjerne hindringer for, at civile retssager forløber tilfredsstillende.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

På denne baggrund fremlagde Kommissionen i juli 2001 en meddelelse om europæisk aftaleret (KOM (2001) 398 endelig). Formålet hermed var at skabe en bred debat om europæisk aftaleret, herunder at få belyst, om – og i givet fald hvordan – forskelle mellem de nationale aftaleretlige regler skaber vanskeligheder for en tilfredsstillende udvikling af EU's indre marked.

Kommissionen fremlagde den 12. februar 2003 med henblik på en videreførelse af høringsprocessen en handlingsplan om en mere sammenhængende europæisk aftaleret (KOM (2003) 68 endelig), hvori Kommissionen fremlagde sine konklusioner efter høringen over meddelelsen fra juli 2001.

Kommissionens projekt vedrørende europæisk aftaleret består af to hovedelementer: Udarbejdelse af en såkaldt fælles referenceramme og gennemførelse af en revision af forbrugeracquiset – dvs. en gennemgang af forbrugerlovgivningen.

Kommissionen har nu præsenteret en grøn bog vedrørende gennemgang af forbrugerlovgivningen og vil på baggrund af de indkomne tilbagemeldinger vedrørende de spørgsmål, der rejses i grønbogen, tage stilling til, om der er grundlag for lovgivningsinitiativer på området.

2. Hjemmelsgrundlag

Spørgsmål om hjemmelsgrundlag er ikke relevant.

3. Grønbogens indhold

Kommissionens grøn bog er opdelt i følgende afsnit:

Afsnit 1: Indledning

Afsnit 2: Baggrund

Afsnit 3: Hovedpunkter

Afsnit 4: Valgmuligheder for fremtiden

Grønbogen indeholder endvidere i bilag 1 en oversigt over i alt 30 spørgsmål i relation til ovennævnte emner, som Kommissionen har anmodet om tilbagemeldinger på. I bilag 2 er opregnet de 8 direktiver, der er omfattet af Kommissionens gennemgang.

3.1. Grønbogens indledende bemærkninger

Kommissionen anmoder i de indledende bemærkninger alle interesserede om inden den 15. maj 2007 at fremsætte bemærkninger til de problemer, der er indkredset i forbindelse med gennemgangen af forbrugerlovgivningen. Kommissionen vil i lyset af høringen afgøre, om man finder behov for at tage lovgivningsmæssige initiativer.

3.2. Baggrunden for grønningen

Kommissionen har redegjort for baggrunden for grønningen og herved peget på, at gennemgangen af forbrugerlovgivningen blev påbegyndt i 2004 med det formål at opnå en bedre lovgivning ved at forenkle og supplere den eksisterende lovgivning. Revisionsprocessen er nærmere beskrevet i meddelelsen fra 2004 om europæisk aftaleret og revision af gældende EU-ret: vejen frem.

Det anføres, at hovedformålet med gennemgangen, der omfatter 8 forbrugerbeskyttende direktiver, er at gennemføre et reelt indre marked for forbrugerne med den rette balance mellem et højt forbrugerbeskyttelsesniveau og virksomhedernes konkurrenceevne, samtidig med at subsidiaritetsprincippet iagttages. Forbrugernes tillid til det indre marked skal således stimuleres ved at sikre et højt beskyttelsesniveau i hele EU. Samtidig skal det sikres, at der ikke mindst for små og mellemstore virksomheder gælder mere forudsigelige rammer og enklere EU-regler for at mindske de omkostninger, der er forbundet med at opfylde lovgivningen, hvorved det bliver nemmere for virksomheder at drive forretning i hele EU, uanset virksomhedens hjemsted.

Med henblik på at forenkle og forbedre bestemmelserne for både de forretningsdrivende og forbrugerne er de 8 direktiver således blev gennemgået såvel samlet som enkeltvis ved komparative analyser, gennemførelsesrapporter, i forbindelse med workshops samt ved en undersøgelse af forbrugernes og virksomhedernes holdning til gældende regler på området og reglernes indvirkning på grænseoverskridende handel.

Formålet med grønningen er således at indsamle synspunkter om de politiske muligheder i forbindelse med gennemgangen af forbrugerlovgivningen og om en række særlige spørgsmål.

3.3. Hovedpunkterne for overvejelser om revision af forbrugerlovgivningen

Kommissionen peger indledningsvis på, at det ved overvejelser om revision af forbrugerlovgivningen er væsentligt at være opmærksom på den teknologiske udvikling, som medfører, at der skabes nye kanaler for transaktioner mellem forretningsdrivende og forbrugerne, og som ikke i dag er reguleret i EU's forbrugerlovgivning, eksempelvis internetauktioner.

Det anføres endvidere, at den eksisterende EU-lovgivning på området er fragmenteret – både fordi medlemsstaterne som følge af minimumsharmonisering har gennemført direktiverne forskelligt, og fordi ensartede spørgsmål ikke i alle tilfælde reguleres ens i direktiverne. Kommissionen anfører, at disse forskelle i reguleringen indebærer øgede omkostninger for virksomhederne til juridisk bistand, ændring af informations- og markedsføringsmateriale mv., og at dette af virksomhederne nævnes som en af grundene til ikke at drive forretning på tværs af grænserne.

Kommissionen anfører også, at forskellige regler, der er muliggjort af minimumsharmonisering, kan have en negativ effekt på det indre marked, idet forbrugerne er tilbageholdende med at handle på tværs af grænserne, fordi de ikke kan være sikre på et beskyttelsesniveau svarende til det, der gælder ved handel i hjemlandet.

3.4. Valgmuligheder for fremtiden

Kommissionen præsenterer i grønbogens afsnit 4 en række overordnede valgmuligheder for en fremtidig revision af forbrugerlovgivningen.

En løsning kunne være den såkaldte vertikale strategi, der indebærer, at de eksisterende direktiver ændres hver for sig, således at de tilpasses markedets udvikling og den teknologiske udvikling. Kommissionen anfører, at den manglende konsistens, der er mellem nogle af direktiverne, i teorien kunne bringes ud af verden på denne måde, men at det vil tage lang tid og indebære, at EU i visse tilfælde vil være nødt til at behandle det samme spørgsmål i forbindelse med revisionen af hvert enkelt direktiv. Det tilføjes, at antallet af retsakter ikke vil blive mindre, men at denne strategi på den anden side vil gøre det muligt at tage hensyn til hvert områdes særlige karakter og eventuelle løbende behov for revision.

Kommissionen nævner, at en anden løsning kunne være en strategi, hvor den vertikale strategi kombineres med et såkaldt horisontalt instrument, hvis det er nødvendigt.

En række spørgsmål er fælles for alle de direktiver, der indgår i forbrugerlovgivningen, eksempelvis definitionen af forbruger og erhvervsdrivende. Kommissionen anfører, at disse spørgsmål kunne flyttes fra de eksisterende direktiver og reguleres mere systematisk i et horisontalt instrument, der ville gælde for alle forbruger aftaler. Herved vil man forenkle og rationalisere forbrugerlovgivningen.

En kombineret strategi vil således forudsætte en stillingtagen til anvendelsesområdet for et horisontalt instrument. Kommissionen nævner flere muligheder - et rammeinstrument, der dækker bredt og finder anvendelse på både grænseoverskridende og nationale aftaler, et instrument, der udelukkende finder anvendelse på grænseoverskridende aftaler eller et instrument, der alene anvendes ved fjernsalgsaftaler, uanset om disse er grænseoverskridende eller ej.

Kommissionen peger endvidere på, at der uanset valg af strategi må tages stilling til, hvilken grad af harmonisering der skal gælde på forbrugerområdet. Det bemærkes, at de 8 direktiver, der er omfattet af gennemgangen, alle er minimumsdirektiver, hvilket gør det muligt for medlemsstaterne at opretholde eller gennemføre regler, der indebærer et højere forbrugerbeskyttelsesniveau, end hvad der følger af direktiverne. Forbrugere kan derfor ikke være sikre på, at det beskyttelsesniveau, der gælder i hjemlandet, også gælder ved grænseoverskridende transaktioner.

I grønbogen anfører Kommissionen, at en løsning på dette kunne være en revision af direktiverne med henblik på at opnå fuld harmonisering, hvorved ingen medlemsstater kan anvende strengere regler end de, der følger af direktiverne, og hvorved de muligheder, der i dag er i visse direktiver for alternativ regulering, ville bortfalde.

Kommissionen anfører dog også, at det vil være vanskelig at gennemføre fuld harmonisering på alle områder, og at en anden mulighed derfor kunne være at kombinere minimumsharmonisering med en regel om gensidig anerkendelse. Dette ville indebære, at medlemsstaterne fortsat ville have mulighed for at indføre strengere regler for forbrugerbeskyttelsen i deres nationale lovgivning, men ikke ret til at pålægge forretningsdrivende, der har hjemsted i andre medlemsstater, disse strengere regler.

Kommissionen beskriver endvidere endnu en mulighed, hvorefter minimumsharmonisering kombineres med det såkaldte oprindelseslandsprincip. Det betyder, at en medlemsstat fortsat kan indføre strengere regler for forbrugerbeskyttelsen nationalt, men at virksomheder, der er etableret i andre medlemsstater, kun skal overholde lovgivningen i deres hjemland.

Kommissionen bemærker, at ingen af disse to kombinationsmuligheder gør det muligt at sikre et fælles og højt forbrugerbeskyttelsesniveau, som det kræves i traktaten.

Grønblogs spørgsmål A1, A2 og A3 vedrører spørgsmålet om lovgivningsstrategi, anvendelsesområdet for et eventuelt horisontalt instrument og spørgsmålet om harmoniseringsgrad.

4. Gældende ret

Grønblogs gennemgang af forbrugerlovgivningen er som nævnt koncentreret om 8 forbrugerbeskyttelsesdirektiver. Alle 8 direktiver er gennemført i dansk ret, jf. nedenfor.

- Rådets direktiv 85/577/EØF af 20. december 1985 om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler indgået uden for fast forretningssted er gennemført i dansk ret ved lov nr. 862 af 23. december 1987 om ændring af lov om visse forbrugerftaler, jf. nu lov nr. 451 af 9. juni 2004 om visse forbrugerftaler.
- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF af 20. maj 1997 om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler vedrørende fjernsalg er gennemført i dansk ret ved lov nr. 442 af 31. maj 2000 om lov om ændring af lov om visse forbrugerftaler, markedsføringsloven og visse andre love, jf. nu lov nr. 451 af 9. juni 2004 om visse forbrugerftaler.
- Rådets direktiv 90/314/EØF af 13. juni 1990 om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure er gennemført i dansk ret ved lov nr. 471 af 30. juni 1993 om pakkerejser.
- Rådets direktiv 93/13/EF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår er gennemført i dansk ret ved lov nr. 1098 af 21. de-

cember 1994 om ændring af aftaleloven, jf. nu bekendtgørelse nr. 781 af 26. august 1996 af aftaleloven.

- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 94/47/EF af 26. oktober 1994 om beskyttelse af køber i forbindelse med visse aspekter ved kontrakter om brugsret til fast ejendom på timesharebasis er gennemført i dansk ret ved lov nr. 234 af 2. april 1997 om forbrugeraftaler, der giver brugsret til fast ejendom på timesharebasis.
- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 99/44/EF om visse aspekter af forbrugerkøb og garantier i forbindelse hermed er gennemført i dansk ret ved lov nr. 342 af 2. juni 1999 om ændring af markedsføringsloven, jf. nu lov nr. 1389 af 21. december 2005 om markedsføring, og ved lov nr. 213 af 22. april 2002 om ændring af købeloven, jf. nu bekendtgørelse nr. 237 af 28. marts 2003 af købeloven.
- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/6/EF om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med angivelse af priser på forbrugsvarer er gennemført i dansk ret ved lov nr. 1090 af 29. december 1999 om ændring af lov om mærkning og skiltning med pris mv. og lov om erhvervsfremme, jf. nu lov nr. 1389 af 21. december 2005 om markedsføring.
- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/27/EF af 19. maj 1998 om søgsmål med påstand om forbud på området til beskyttelse af forbrugernes interesser er gennemført i dansk ret ved lov nr. 1257 af 20. december 2000 om forbud til beskyttelse af forbrugers interesser.

I det følgende redegøres overordnet for indholdet af gældende dansk ret i relation til de spørgsmål, der rejses i bilag 1 i Kommissionens grønbog. Spørgsmålene vedrører dels emner, der mere tværgående relaterer sig til hele forbrugerlovgivningen, dels spørgsmål, der knytter sig specifikt til købsaftaler, der er den mest udbredte kontraktsform.

Ad grønbogens spørgsmål B1 og B2: Definition af forbrugeraftaler mv.

Efter købelovens § 4 a, stk. 1, forstås ved et forbrugerkøb et køb, som en køber (forbruger) foretager hos en erhvervsdrivende, der handler som led

i sit erhverv, når køberen hovedsagelig handler uden for sit erhverv. Sælgeren har bevisbyrden for, at købet ikke er et forbrugerkøb.

Efter købelovens § 4 a, stk. 2, anses under i øvrigt samme betingelser som i stk. 1 endvidere køb fra ikke erhvervsdrivende, hvis aftalen om køb er indgået eller formidlet for sælgeren af en erhvervsdrivende.

Tilsvarende angivelser af, hvornår der er tale om forbrugeraftaler, findes i aftaleloven, forbrugeraftaleloven og timeshareloven, mens pakkerejse-loven i kapitel 2 indeholder definitioner af en kunde og en arrangør/formidler.

Ad grønbogens spørgsmål C: Regler om god skik

Dansk ret indeholder ikke særlige aftaleretlige regler om god skik. Markedsføringsloven angiver imidlertid i § 1, at erhvervsdrivende skal udvise god markedsføringsskik under hensyntagen til forbrugerne, erhvervsdrivende og almene samfundsinteresser. Bestemmelsen er anvendelig i forhold til samtlige foranstaltninger, som den erhvervsdrivende foretager i forbindelse med udbud og efterspørgsel af varer og tjenesteydelser.

Ad grønbogens spørgsmål D1: Urimelige kontraktvilkår og vilkår, der har været individuelt forhandlet

Aftalelovens kapitel IV indeholder særlige regler om forbrugeraftaler. I kapitlet findes bl.a. i § 38 b en særlig fortolkningsregel, der kun finder anvendelse i forbrugeraftaler. Bestemmelsen, der inden for sit område lovfæster den almindelige og ulovbestemte såkaldte uklarhedsregel, fastlægger, at uklare aftalevilkår, der ikke har været individuelt forhandlet mellem den erhvervsdrivende og forbrugeren skal fortolkes på den måde, der er mest gunstig for forbrugeren. Bestemmelsen har særlig betydning ved fortolkningen af standardaftaler.

De øvrige bestemmelser i aftalelovens særlige kapitel om forbrugeraftaler er ikke begrænset til at finde anvendelse i forhold til aftaler, der ikke har været individuelt forhandlet.

Ad grønbogens spørgsmål D2: Liste over urimelige kontraktsvilkår og retsvirkningerne af listen

Den almindelige generalklausul i aftalelovens § 36 gælder både inden for og uden for forbrugerforhold. Efter bestemmelsen kan en aftale ændres eller tilsidesættes helt eller delvis, hvis det vil være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre den gældende. Aftalelovens § 38 c fastslår ud over at henvise til § 36, at hvis det vil være stridende mod hæderlig forretningsskik og bevirke en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser til skade for forbrugeren at gøre et aftalevilkår gældende, så gælder de retsvirkninger, der er nævnt i § 36 også, idet forbrugeren dog kan kræve, at den øvrige del af aftalen skal gælde uden ændringer, hvis dette er muligt.

Direktivet om urimelige kontraktsvilkår indeholder en vejledende og ikke udtømmende liste over kontraktsvilkår, der kan betegnes som urimelige. De angivne vilkår er ikke nødvendigvis urimelige, og andre vilkår end de, der fremgår af listen, kan efter omstændighederne være urimelige.

Listen er ikke indarbejdet som en del af aftaleloven. Direktivets liste er imidlertid vejledende ved bedømmelsen af, om et aftalevilkår er ”kvalificeret” urimeligt, hvilket i praksis indebærer, at der i de tilfælde, som er omfattet af bilaget, må være en formodning for, at vilkåret er omfattet af aftalelovens § 38 c, hvis det ikke har været individuelt forhandlet.

Ad grønbogens spørgsmål D3: Elementer, der indgår i vurderingen af, om et aftalevilkår er urimeligt

Efter aftalelovens § 36 skal der ved bedømmelsen af en aftale foretages en helhedsvurdering. Det følger således af § 36, stk. 2, at der ved vurderingen af, om det vil være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre et aftalevilkår gældende, skal tages hensyn til forholdene ved aftalens indgåelse, aftalens indhold og senere indtrufne omstændigheder. Der kan således lægges vægt på enhver omstændighed, der har relation til aftalen og forholdet mellem aftalens parter.

Efter direktivet om urimelige kontraktsvilkår er et ikke individuelt forhandlet aftalevilkår urimeligt, hvis det ”til trods for kravene om god tro” bevirker en skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser ifølge aftalen til skade for forbrugeren. Efter direktivet skal der ved vurderingen af, om dette er tilfældet, tages hensyn til, hvilken type varer eller tjenesteydelse

aftalen omfatter, omstændighederne i forbindelse med aftalens indgåelse samt alle vilkår i aftalen eller i en anden aftale, som hænger sammen med denne. Vurderingen omfatter dog hverken aftalens hovedgenstand eller overensstemmelse mellem pris og vare eller mellem tjenesteydelse og betalingen herfor, for så vidt disse vilkår er affattet klart og forståeligt. Senere indtrufne omstændigheder indgår heller ikke i den vurdering, der efter direktivet skal foretages af, om et aftalevilkår er urimeligt.

Ad grøn bogens spørgsmål E: Konsekvens af tilsidesættelse af den erhvervsdrivendes oplysningsforpligtelser

Forbruger aftalelovens kapitel 3 indeholder bestemmelser om oplysningsforpligtelser for den erhvervsdrivende – pligten knytter sig både til, at den erhvervsdrivende skal give forbrugeren visse oplysninger, inden aftaleindgåelsen, eksempelvis oplysning om den samlede pris, samt visse oplysninger der skal gives snarest mulig efter aftalens indgåelse, bl.a. oplysning om begyndelsestidspunkt og varighed af en eventuel fortrydelsesret.

Hvis den erhvervsdrivende ikke opfylder sin pligt til at give visse oplysninger før aftalens indgåelse, vil det have aftaleretlige konsekvenser således, at et vilkår om eksempelvis gebyr, der ikke er oplyst over for forbrugeren, ikke betragtes som aftalt mellem parterne. Tilsidesættelse af oplysningspligten kan endvidere have betydning for, om den pågældende vare eller tjenesteydelse betragtes som mangelfuld.

Den erhvervsdrivendes tilsidesættelse af pligten til efterfølgende at oplyse om eksempelvis rammerne for en fortrydelsesret indebærer, at fortrydelsesfristen først begynder at løse på det tidspunkt, hvor forbrugeren modtager de pågældende oplysninger. Ved fjernsalg af varer udløber fristen dog senest 3 måneder efter den dag, hvor forbrugeren har modtaget varen.

Pakkerejseloven indeholder i kapitel 3 en række bestemmelser om, hvilke informationer pakkerejsearrangøren skal give kunden. Omfanget af oplysninger er nærmere fastlagt i bekendtgørelse nr. 776 af 21. september 1993 om pakkerejser. Tilsidesættelse af reglerne om informationspligt i pakkerejselovgivningen medfører ikke i sig selv, at aftalen ikke er bindende, men kan efter omstændighederne føre til, at et givent vilkår ikke kan ses for aftalt.

Endvidere indeholder kapitel 3 i timeshareloven regler om den erhvervsdrivendes pligt til at give oplysninger inden aftalens indgåelse. Herudover skal der i en aftale om timeshare bl.a. fremgå en række oplysninger, der er angivet i bilag 2 til timeshareloven, herunder oplysning om, at der efter timeshareloven er fortrydelsesret. Manglende iagttagelse af oplysningspligten indebærer bl.a., at forbrugeren kan gøre fortrydelsesfristen gældende, selv om fristen som udgangspunkt er udløbet. Fristen udløber dog senest 3 måneder og 10 dage efter aftalens indgåelse.

Ad grøn bogens spørgsmål F1: Harmonisering af fortrydelsesfristens længde

Forbruger aftale lovens § 17 indeholder regler om fortrydelsesret. Ved aftaler om fjernsalg og ved aftaler indgået uden for fast forretningssted har forbrugeren som udgangspunkt ret til at fortryde aftalen. Fristen herfor er som udgangspunkt 14 hele kalenderdage, jf. § 18, også selv om varen eller tjenesteydelsen i mellemtiden er leveret eller præsteret af den erhvervsdrivende. Fristen regnes fra det seneste af følgende tidspunkter: 1) den dag, hvor aftalen indgås, hvis aftalen vedrører en tjenesteydelse eller en vare, hvis varen skal tilpasses forbrugeren individuelle behov, og i andre tilfælde den dag, hvor forbrugeren har fået det købte i hænde eller 2) den dag, hvor forbrugeren har modtaget oplysninger om fortrydelsesretten.

Timeshareloven indeholder også regler om, at en forbruger kan træde tilbage fra en aftale om brugsret til fast ejendom på timesharebasis. Fortrydelsesretten løber i 10 hele kalenderdage dage fra aftalens indgåelse eller fra det tidspunkt, hvor forbrugeren får underretning om fortrydelsesretten. Fristen udløber dog senest 3 måneder og 10 dage efter aftalens indgåelse.

Ad grøn bogens spørgsmål F2: Harmonisering af krav, der stilles til forbrugeren ved udnyttelse af fortrydelsesretten.

Efter forbruger aftale lovens § 19 skal forbrugeren, hvis vedkommende vil gøre brug af retten til at fortryde aftalen, inden 14 dage underrette den erhvervsdrivende om, at aftalen fortrydes. Det er tilstrækkeligt, at underretningen, når denne foreligger på papir eller andet varigt medium, som modtageren har adgang til, er afsendt inden fristens udløb. Ved køb af varer er brug af fortrydelsesretten efter lovens § 20 betinget af, at det modtagne overgives til den erhvervsdrivende på dennes forretningssted i

væsentlig samme stand og mængde, hvori det var, da forbrugeren fik det i hænde. Hvis forbrugeren endnu ikke har modtaget varen, kan fortrydelsesretten endvidere benyttes ved, at forbrugeren undlader at modtage eller indløse en forsendelse fra den erhvervsdrivende, jf. forbrugerftalelovens § 19, stk. 3.

Efter timeshareloven kræver brug af fortrydelsesretten, at forbrugeren inden en frist på 10 dage giver den erhvervsdrivende underretning om, at forbrugeren vil træde tilbage fra aftalen, jf. lovens § 8. Hvis underretningen er skriftlig, anses fristen for overholdt, hvis underretningen er afsendt inden fristens udløb. Fristen forlænges til den førstkommende hverdag, hvis den udløber på en helligdag en lørdag eller søndag eller grundlovsdag.

Ad grønbogens spørgsmål F3: Harmonisering af forbrugeres omkostninger ved brug af fortrydelsesretten

Det følger af forbrugerftalelovens § 19, at forbrugeren – i de tilfælde, hvor den erhvervsdrivende ikke har påtaget sig at afhente varen – skal afholde de omkostninger, der måtte være forbundet med at tilbagesende varen til den erhvervsdrivende, når fortrydelsesretten benyttes. Bortset herfra, er det ikke forbundet med omkostninger for forbrugeren at gøre brug af fortrydelsesretten.

Efter § 10 i timeshareloven kan den erhvervsdrivende – hvis forbrugeren gør brug af fortrydelsesretten – ikke gøre krav gældende over for forbrugeren i anledning af aftalen. Den erhvervsdrivende kan således eksempelvis ikke gøre fortrydelsesretten betinget af, at forbrugeren betaler et administrationsgebyr eller lignende.

Ad grønbogens spørgsmål G1 og G2: Forbrugeres beføjelser, herunder forbrugeres mulighed for at kræve erstatning

Efter § 17 i pakkerejseloven har forbrugeren som udgangspunkt ret til erstatning for tab, der lides på grund af, at arrangøren aflyser pakkerejsen eller i øvrigt ikke vil kunne opfylde aftalen fuldt ud. Bestemmelsen, der gennemfører artikel 4, stk. 6, i pakkerejsedirektivet, giver mulighed for dækning i tilfælde, hvor forbrugeren godtgør, at der er lidt et økonomisk tab, og at tabet skyldes det forhold, at den erhvervsdrivende på et eller flere punkter ikke har opfyldt aftalen. Eksempelvis vil der kunne kræves

erstatning for udgifter til visum og vaccination, hvis den erhvervsdrivende ifalder erstatningsansvar ved at aflyse pakkerejsen.

Ad grønbogens spørgsmål H1: Anvendelsesområdet for forbrugerkøbsdirektivet

Forbrugerkøbsdirektivet regulerer spørgsmål om forbrugerkøberens rettigheder over for den erhvervsdrivende, hvis der foreligger mangler ved en forbrugsvare. Direktivet definerer en forbrugsvare som enhver løsøre-genstand, bortset fra varer, der sælges på tvangsauktion eller i øvrigt i henhold til lov, og bortset fra elektricitet samt vand og gas, medmindre disse varer sælges i afmålte mængder.

Forbrugerkøbsdirektivet er som nævnt gennemført i købeloven. Købeloven gælder for alle køb, bortset fra køb af fast ejendom. Loven omfatter således mere end køb af løsøre i traditionel forstand, men ikke kontraktstyper, der ikke er køb, dvs. eksempelvis ikke aftaler om leje af bil.

Ad grønbogens spørgsmål H2: Brugte varer, som sælges på offentlige auktioner

Efter forbrugerkøbsdirektivets artikel 1, stk. 3, kan medlemsstaterne fastsætte, at de regler, der gennemfører direktivet, ikke skal omfatte brugte genstande, som sælges på offentlig auktion, hvor forbrugeren har mulighed for selv at være til stede under auktionen.

I købeloven er der ikke generelt gjort brug af denne mulighed i direktivet, og forbrugers retsstilling er som udgangspunkt den samme som ved andre køb. Købelovens § 77, stk. 2, indeholder dog en særregel om forbrugers muligheder for at påberåbe sig, at salgsgenstanden er mangelfuld. Efter denne bestemmelse kan forbrugeren ved køb af brugte genstande på offentlig auktion, hvor forbrugeren har mulighed for selv at være til stede, kun påberåbe sig, at der foreligger en mangel ved salgsgenstanden, hvis dette følger af købelovens § 76, stk. 1, nr. 1-3, eller hvis genstanden er i væsentlig ringere stand, end køber under hensyn til omstændighederne havde grund til at regne med. Købelovens § 76, stk. 1, nr. 1-3, fastlægger, at der foreligger en mangel ved salgsgenstanden, hvis den ikke svarer til den betegnelse, den er solgt under, hvis sælger eller tidligere salgsled har afgivet urigtige eller vildledende oplysninger, eller hvis sælgeren har forsømt at give forbrugeren oplysninger om forhold,

der har betydning for forbrugerens bedømmelse af genstanden, og som sælgeren kendte eller burde kende.

Ad grøn bogens spørgsmål I1 og I2: EU-retlig regulering af leveringsbegrebet og risikoens overgang

I forbruger køb anses leveringsstedet som udgangspunkt for at være sælgers forretningssted, jf. købelovens § 9. Hvis salgsgenstanden skal sendes, anses levering for sket, når salgsgenstanden kommer i forbrugerens besiddelse, jf. købelovens § 73.

Sælger bærer efter købelovens § 17, stk. 1, som udgangspunkt risikoen for salgsgenstandens hændelige undergang eller forringelse indtil det tidspunkt, hvor levering har fundet sted.

Ad grøn bogens spørgsmål J1, J2, J3 og K2: Reklamationsfrister

Hvis der i national lovgivning er fastsat frister for forbrugerens reklamation ved mangler ved salgsgenstanden, må fristen efter forbruger købsdirektivets artikel 5, stk. 1, ikke udløbe inden en periode på to år fra varens levering.

Efter direktivets artikel 5, stk. 2, kan medlemsstaterne fastsætte, at en forbruger – hvis vedkommende vil påberåbe sig en mangel – skal give sælgeren meddelelse herom senest 2 måneder efter, at forbrugeren opdagede manglen.

Forbruger købsdirektivet angiver endvidere i artikel 7, stk. 2, at medlemsstaterne, når det gælder brugte varer, kan tillade, at der aftales en kortere absolut reklamationsfrist end de 2 år, der følger af direktivets artikel 5, stk. 1. Denne kortere frist må dog ikke være kortere end 1 år.

Efter købeloven gælder der dels i § 81 en frist, der er relativ i den forstand, at fristens starttidspunkt og længde afhænger af de konkrete omstændigheder, dels i § 83 en absolut frist, hvis starttidspunkt og længde er knyttet til objektive kriterier.

Efter den relative reklamationsfrist i § 81 skal en forbruger, der vil påberåbe sig, at salgsgenstanden er mangelfuld, give sælgeren meddelelse herom inden rimelig tid efter at forbrugeren opdagede manglen. Medde-

lelse givet inden to måneder efter, at forbrugeren opdagede manglen, betragtes dog altid som rettidig reklamation.

Reklamerer forbrugeren for sent, indebærer dette som udgangspunkt, at vedkommende fortaber retten til at gøre manglen gældende.

Herudover følger der en absolut reklamationsfrist af købelovens § 83, som indebærer, at en forbruger, der ikke inden to år fra salgsgenstandens overgivelse, har meddelt sælgeren, at vedkommende vil påberåbe sig en mangel, ikke senere kan gøre den gældende, medmindre sælgeren har påtaget sig at indestå for genstanden i længere tid eller har handlet i strid med almindelig hæderlighed. Er der tale om køb af byggematerialer, er fristen dog 5 år fra byggeriets aflevering, dog højst 6 år fra overgivelsen af materialerne til køberen, jf. § 83, stk. 2, jf. § 54, stk. 2. Hvis salgsgenstanden medfører fare, kan der efter reglerne i produktsikkerhedsloven gives påbud om at tilbagekalde eller destruere varen. I så fald gælder fristen i købelovens § 83 ikke, og forbrugeren kan påberåbe sig manglen, selv om der er gået mere end to år, jf. § 12, stk. 3, i produktsikkerhedsloven.

Købeloven indeholder ikke bestemmelser om suspension eller forlængelse af reklamationsfristen i § 83, hvis sælger inden for den to-årige reklamationsfrist foretager omlevering eller afhjælpning.

Efter Forbrugerklagenævnets praksis fortolkes § 83 imidlertid således, at reklamation, der foretages inden for reklamationsfristen indebærer, at § 83 herefter ikke længere har betydning i relation til den påberåbte mangel. Hvis sælger foretager afhjælpning, og manglen uanset dette viser sig igen på et senere tidspunkt, eller hvis sælgeren foretager omlevering og den omleverede genstand lider af samme mangel, har forbrugeren oprindelige reklamation således en gang for alle afbrudt reklamationsfristen i § 83. Forbrugeren mangelsindsigelser er herefter alene undergivet de almindelige forældelsesregler i 1908-loven. Købelovens § 83 fortolkes endvidere i Forbrugerklagenævntes praksis således, at der i tilfælde af omlevering løber en ny to-års frist fra omleveringstidspunktet, hvilket navnlig har betydning, hvis den omleverede vare har andre mangler end den, forbrugeren oprindeligt påberåbte sig.

Ovennævnte reklamationsregler ved mangler ved salgsgenstanden gælder ved køb af såvel nye som brugte varer.

Ad grønbogens spørgsmål J4: Bevisbyrden for, at salgsgenstanden er mangelfuld

Efter købelovens § 77 a træffes afgørelsen af, om salgsgenstanden lider af en mangel, ud fra varens beskaffenhed på tidspunktet for risikoens overgang. Tidspunktet for mangelsvurderingen er således som udgangspunkt knyttet til det tidspunkt, hvor risikoen for salgsgenstandens hændelige undergang eller beskadigelse overgår til forbrugeren, hvilket sker på leveringstidspunktet. Som omtalt ovenfor, vil levering i forbrugerkøb i almindelighed ske på det tidspunkt, hvor varen overgives til forbrugeren, jf. § 9 eller § 73.

Afgørende for, om forbrugeren kan påberåbe sig, at salgsgenstanden er mangelfuld er således som udgangspunkt, om forbrugeren kan godtgøre, at manglen (skjult) var til stede på leveringstidspunktet. Efter omstændighederne stilles der i praksis kun begrænsede krav til forbrugers bevisførelse. Opstår der inden for en vis kortere periode efter levering en fejl ved varen, som ikke er forventelig, og som ikke er et typisk udslag af u hensigtsmæssig brugspåvirkning, vil man således i praksis ofte finde, at det fornødne bevis for fejlens tilstedeværelse på leveringstidspunktet er ført.

Hvis en fejl ved salgsgenstanden viser sig inden der er gået 6 måneder fra leveringstidspunktet, skal fejlen dog efter købelovens § 77 a, stk. 3, som udgangspunkt formodes at have været til stede på leveringstidspunktet og dermed udgøre en køberetlig mangel. Denne formodningsregel skal alene gælde, hvis det er foreneligt med salgsgenstandens og fejlens art, og sælger vil endvidere efter omstændighederne kunne afkræfte formodningsreglen, hvorefter bevisbyrden for fejlens eksistens på leveringstidspunktet påhviler forbrugeren i medfør af udgangspunktet i § 77 a, stk. 1.

Der foreligger endvidere praksis, hvorefter bevisbyrden vendes i tilfælde, hvor der er givet garanti. Hvis der er afgivet en garanti for salgsgenstandens funktion, brugbarhed eller lignende i en vis periode, antages dette således at indebære en formodning for, at en kvalitetsafvigelse, der viser sig i garantiperioden, var til stede på leveringstidspunktet. Også i garantitilfældene vil det være forbrugeren, der skal bevise, at der foreligger en kvalitetsafvigelse.

Ad grøn bogens spørgsmål K1: Forbrugerens valg mellem forskellige mangelsbeføjelser

Efter forbruger købsdirektivets artikel 3 har forbrugeren, hvis der foreligger en mangel ved salgsgenstanden, i første række krav på, at sælgeren afhjælper manglen eller omleverer, medmindre den beføjelse, som forbrugeren vælger, er umulig for sælgeren at imødekomme eller vil være uforholdsmæssig. Hvis forbrugeren ikke er berettiget til afhjælpning eller omlevering, kan vedkommende kræve et passende afslag i prisen eller ophævelse af købsaftalen, idet købet dog ikke kan hæves, hvis manglen er uvæsentlig.

Forbrugerens mangelsbeføjelser er reguleret i købelovens § 78. Det følger heraf, at forbrugeren, hvis salgsgenstanden lider af en mangel, kan vælge mellem afhjælpning, omlevering, et passende afslag i købesummen eller ophævelse af købet, hvis manglen ikke er uvæsentlig. Køberen kan dog ikke kræve omlevering eller afhjælpning, hvis den valgte beføjelse er umulig eller vil påføre sælgeren uforholdsmæssige omkostninger. Tilbyder sælgeren afhjælpning eller omlevering, kan forbrugeren endvidere ikke kræve et passende afslag i købesummen eller ophævelse af købet.

Ad grøn bogens spørgsmål L: Forholdet til tidligere salgsled (direkte krav)

Dansk ret bygger som udgangspunkt på princippet om, at en kontraktspart kun kan rette et krav mod sin umiddelbare medkontrahent. Lider salgsgenstanden af en mangel, vil forbrugeren således kunne rette et mangelskrav mod sin sælger, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Det er imidlertid efter retspraksis ikke udelukket, at et mangelskrav efter omstændighederne kan gøres gældende direkte over for sælgers sælger eller et andet tidligere led i salgskæden. Et sådant direkte krav kan i nogle tilfælde støttes på et såkaldt indtrædelsessynspunkt, hvorefter forbrugeren anses for indtrådt i det krav, sælgeren måtte have mod et tidligere salgsled, og i nogle tilfælde på en såkaldt retsbrudsbetragtning, hvor forbrugers krav mod et tidligere led er uafhængigt af aftalen mellem sælgeren og det tidligere led, men forudsætter, at det tidligere led har handlet på en måde, der må anses for selvstændigt ansvarspådragende over for forbrugeren.

Ad grønbogens spørgsmål M1, M2 og M3: Garantier

Forbrugerkøbsdirektivets artikel 6 indeholder regler om garantier, der primært er af markedsføringsretlig karakter. Bestemmelsen indebærer i hovedsagen, at en garanti skal oplyse, at forbrugeren i henhold til national lovgivning har rettigheder, og at disse ikke berøres af garantien. Derudover skal garantien i letforståelig form angive garantiens indhold og angive, hvilke oplysninger der er nødvendige for at benytte garantien. En garanti, der ikke opfylder kravene om indhold og skriftlighed, kan fortsat kræves opfyldt af forbrugeren.

Markedsføringslovens § 12 angiver, at en erklæring om garanti eller lignende over for en forbruger kun må anvendes, hvis erklæringen giver modtageren en væsentlig bedre retsstilling end den, vedkommende har efter lovgivningen. Ydes der garanti, skal den erhvervsdrivende på klar og tydelig måde informere forbrugeren om garantiens indhold og give de oplysninger, der er nødvendige for at gøre garantien gældende. Endvidere skal den erhvervsdrivende på en klar og tydelig måde oplyse, at forbrugers ufravigelige rettigheder efter lovgivningen ikke berøres af garantien. Efter anmodning skal den erhvervsdrivende udlevere garantien skriftligt. Skriftlige garantier skal være affattet på dansk.

5. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Kommissionens grønbog om gennemgang af forbrugerlovgivningen vil ikke i sig selv have lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

Hvis der efterfølgende som led i opfølgningen på grønbogen fremsættes og vedtages nye EU-retsakter, vil disse kunne have lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser, som det ikke på nuværende tidspunkt er muligt at angive.

6. Høring

Kommissionens grønbog er sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer med frist til den 18. april 2007:

Advokatrådet, Akademikernes Centralorganisation, Aktive Kvinder i Danmark, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Arbejdsmarkedets Feriefond, Autobranchens Handels- og Industriforening i Danmark, Branchen

for Forbrugerelektronik, Business Danmark, de 24 byretter, Danmarks Aktive forbrugere, Danmarks Automobilforhandler Forening, Danmarks Fiskeindustri- og Eksportforening, Danmarks Fotohandler Forening, Danmarks Nationalbank, Danmarks Optikerforening, Danmarks Rederiforening, Danmarks Rejsebureau Forening, Danmarks Skohandlerforening, Danmarks Sportshandler-Forening, Danmarks Turistråd, Dansk Annoncørforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Automobilhandlerforening, Dansk Byggeri, Dansk Dagligvareleverandør Forening, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Erhverv, Dansk Erhvervssammenslutning, Dansk Fagpresse, Dansk Forlæggerforening, Dansk Industri, Dansk Indkøbs- og Logistik Forum, Dansk IT, Dansk Kredit Råd, Dansk Landbrug, Dansk Magasinpresses Udgiverforening, Dansk Marketing Forum, Dansk Postordre Handel, Dansk Textil Union, Dansk Time-shareejere Forening, Dansk Translatørforbund, Dansk Vandrelaug, Dansk Varefakta Nævn, Danske Biludlejere, Danske Busvognmænd, Danske Dagblades Forening, Danske Distriktsblade ApS, Danske Fjernvarme, Danske Mediers Forum, Danske Regioner, Danske Reklame- og Relationsbureauers Brancheforeninger, Danske Spil, De Danske Bilimportører, De Samvirkende Købmænd, Den Danske Boghandlerforening, Den Danske Dommerforening, Domstolsstyrelsen, DONG A/S, DSB, Ejendoms-mæglernes Landsorganisation, El-installatørernes Landsforening ELFO, Falck Danmark A/S, Feriehusudlejernes Brancheforening, Finans og Leasing, Finansrådet, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet, Forenede Danske Motorejere, Foreningen af dommerfuldmægtige i Danmark, Foreningen af Danske Internetmedier, Foreningen af fabrikanter og importører af elektriske husholdningsapparater FEHA, Foreningen af Firmapensionskasser, Foreningen af Registrerede Revisorer, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Formanden for Forbrugerklagenævnet, Foreningen for Dansk Internet Handel, Forsikring & Pension, Frederiksberg Kommune, Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger, HK-Landsklubben, HORESTA, HTS – Handel, Transport og Serviceerhvervene, Håndværksrådet, Indsamlingsorganisationernes Brancheorganisation ISOBRO, Investeringsforeningsrådet, IT-branchen, ITEK – En del af Dansk Industri, Kommunernes Landsforening, Københavns Kommune, Landbrugsraadet, Landsorganisationen i Danmark, Liberale Erhvervs Råd, Oliebranchens Fællesrepræsentation, PBS - Pengeinstitutternes Betalingsystemer A/S, Politiforbundet i Danmark, Post Danmark, Radio- og tv-nævnet, Realkreditrådet, Rejsearrangørforeningen i Danmark, Rejsegarantifonden, Skandinavisk Timeshare Forening, Sø- og Handelsretten, Tekniq, Telekommunikationsindustrien i Danmark, Vestre Landsret, Visit Denmark og Østre Landsret.

7. Nærhedsprincippet

Kommissionen har ikke i grønbogen forholdt sig udtrykkeligt til nærhedsprincippet.

Grønbogen rejser imidlertid ikke i sig selv spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet. Hvorvidt eventuelle retsakter på området som opfølgning på grønbogen vil være i overensstemmelse med nærhedsprincippet, kan ikke på det foreliggende grundlag vurderes. Regeringen finder det derfor rigtigst først at foretage en sådan vurdering, når der eventuelt bliver fremlagt forslag til retsakter på området, og det præcise indhold af sådanne forslag kendes.

8. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig, da der ikke er tale om forslag til lovgivning.

9. Andre landes kendte holdning

Der foreligger ikke officielle tilkendegivelser om andre medlemsstaters holdninger til grønbogen.

10. Foreløbig dansk holdning

Regeringen vil tage stilling til de væsentlige spørgsmål, som grønbogen giver anledning til, når høringen af berørte organisationer mv. er afsluttet.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

12. Orientering af andre af Folketingets udvalg

Grundnotat vedrørende Kommissionens grønbog om gennemgang af forbrugerlovgivningen sendes – ud over til Folketingets Europaudvalg – også til Folketingets Retsudvalg og Folketingets Erhvervsudvalg.